

Eduskunnan lakivaliokunnalle

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE VANHEMMUUSLAIKSI JA SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI (HE 132/2021 VP, VN/5966/2019)

Suomen Asianajajaliitolta (jäljempänä ”Asianajajaliitto”) on pyydetty lausuntoa otsikossa mainitusta hallituksen esityksestä vanhemmuuslaiksi.

Asianajajaliitto pitää perusteltuna yhdistää voimassa olevat äitiys- ja isyyslait vanhemmuuslailla. Asianajajaliitto puoltaa ehdotusta seuraavin täsmennyksin.

Asianajajaliitto ehdottaa, että vanhemmuuslakia koskevan ehdotuksen 8 §:n 1 momentista poiketen vanhemmuuden selvittämisen aloittanut lastenvalvoja saattaa selvittämisen loppuun saakka. Tämä johtuu siitä, että käytännössä on tullut esiin tilanteita, joissa vanhemmuuden selvittäminen on pitkittynyt äidin toistuvien muuttojen johdosta.

Lisäksi Asianajajaliitto ehdottaa, että vanhemmuus tulisi voida vahvistaa vanhemmuuslakia koskevan ehdotuksen 8 §:n 3 momentin mukaisella yleistoimeenpanijalla eli Helsingin kaupungin lastenvalvojalla myös sellaisissa tilanteissa, joissa lapsen synnyttäneen äidin osoitetietoja ei ole saatavilla tai ne ovat salaiset. Kun tunnustamislausuma voidaan antaa jo ennen lapsen syntymää, voisi yksilöinniksi riittää äidin henkilötietojen ja tiedossa olevan lasketun ajan ilmoittaminen.

Esityksessä ehdotetaan luovuttavaksi 30 päivän varoajasta, joka liittyy isyyden tai äitiyden tunnustamiseen ennen lapsen syntymää. Varoajasta luopumisen riskejä on arvioitava suhteessa luopumisesta aiheutuviin hyötyihin perheiden ja lapsen edun näkökulmasta. Voimassa olevien lakien soveltamiskäytännössä ennakkotunnustamisen peruuttamisia on esiintynyt vähän. Varoajasta luopumisen riskit jäävät oletettavasti vähäiseksi. Perheissä koetaan tärkeäksi se, että ennakkotunnustamiseen perustuva vanhemmuus voidaan vahvistaa heti lapsen syntymän jälkeen. Varoajasta luopumisen suhteen mielipiteet asianajajakunnan keskuudessa ovat jonkin verran jakaantuneet. Mielipiteet mahdollisuudesta antaa tunnustamislausuma edelleen myös vihkimisviranmaiselle ovat niin ikään asianajajakunnan keskuudessa jonkin verran jakautuneet.

Asianajajaliitto pitää perusteltuna tarkentaa isyyden kumoamiskanteelle säädettyä määräaikaan vuodella tilanteessa, jossa kanne tulee nostettavaksi laissa säädetyn kahden vuoden määräajan jälkeen. Tämä selkeyttää voimassa olevaa oikeustilaa ja parantaa kantajana olevan vanhemman oikeusturvaa.

Suomen toimivaltaan liittyvä kansalaisuusedellytyksen poistaminen on tarpeellinen. Asianajajaliitto esittää, että väärän tiedon antamista koskeva tunnusmerkistö (64 §) laajennettaisiin koskemaan myös tilanteita, jossa väärän tiedon antaminen johtaa siihen, että vanhemmuus jää virheellisesti vahvistamatta.

Lopuksi Asianajajaliitto kiinnittää huomiota siihen, että Digi- ja väestötietovirastolle suunnataan riittävät resurssit selviytyä ehdotuksen mukaisista työtehtävistä asioiden vaatimalla joutuisuudella.

Helsingissä 14. päivänä lokakuuta 2021

SUOMEN ASIANAJAJALIITTO

Hanna Räihä-Mäntyharju
Puheenjohtaja
Suomen Asianajajaliitto

Laati: asianajaja Auni Särkkä, Helsinki